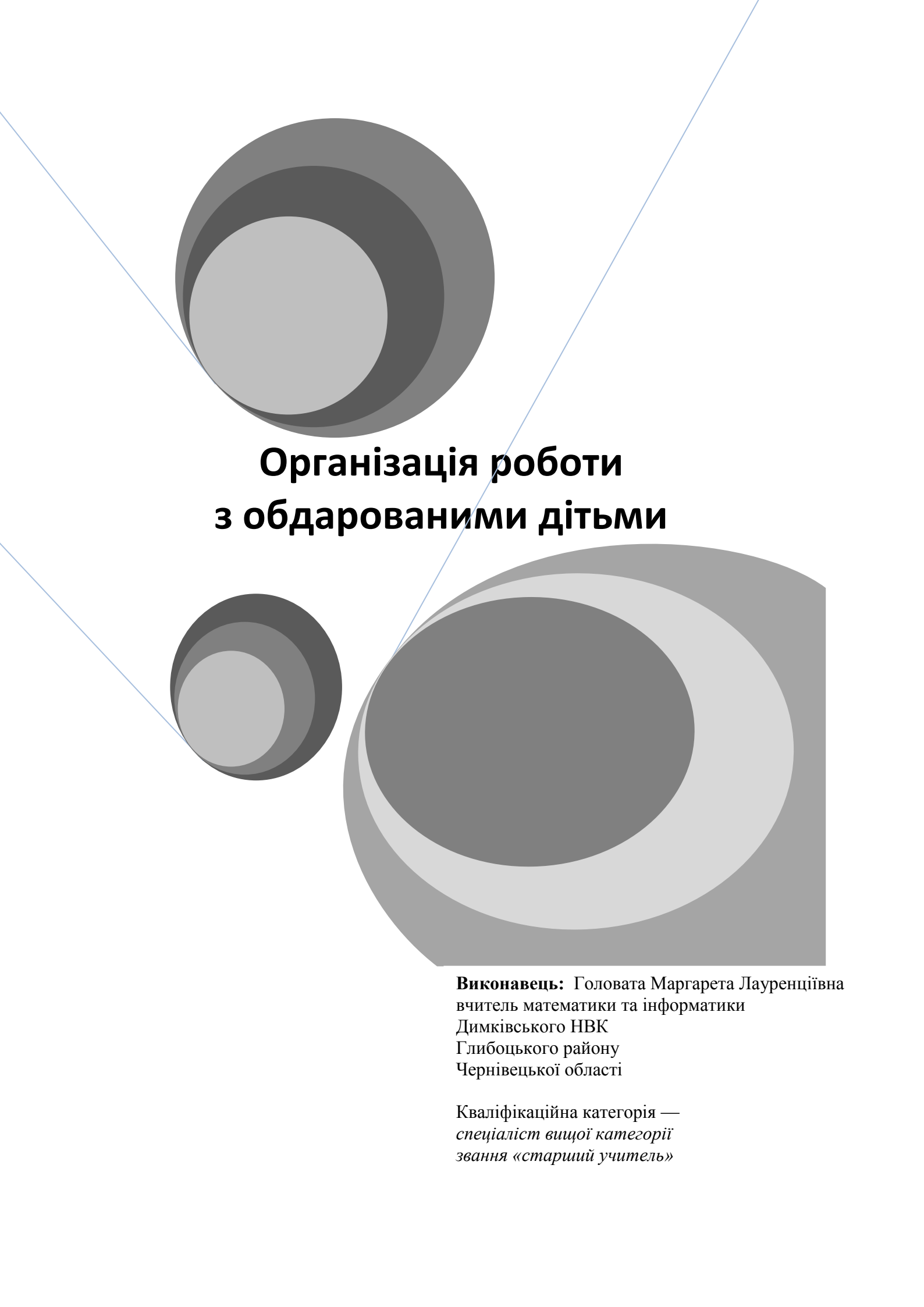

Організація роботи з обдарованими дітьми

Виконавець: Головата Маргарета Лауренціївна
вчитель математики та інформатики
Димківського НВК
Глибоцького району
Чернівецької області

Кваліфікаційна категорія —
спеціаліст вищої категорії
звання «старший учитель»

*«Учень ...це не посудина, яку потрібно наповнити,
а факел, який треба запалити»*

К.Д.Ушинський

Організація роботи з обдарованими дітьми

Проблема розвитку творчого мислення школярів, розробка системи навчання обдарованих дітей була і залишається актуальною.

Обдаровані діти — особистості, в яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. За якістю здібності поділяються на математичні, технічні, художні, організаційні та інші.

Обдаровані діти характеризуються: прагненням до критичного осмислення дійсності, умінням порівнювати, класифікувати, узагальнювати, виділяти головне; тривким запам'ятовуванням навчального матеріалу, розвинутими навичками самоконтролю в навчальній діяльності, високою працездатністю тощо. Мислення їх відзначається високою оперативністю (продуктивністю). Коло їх пізнавальних інтересів не обмежується однією проблемою, постійно розширюється, що є стимулом розумової активності.

Навчити дитину мислити критично означає навчити мислити різнорівнево. Сформувати критичне мислення, зорієнтуватися у величезному інформаційному потоці вчителю та учням допомагає комп'ютер. Комп'ютерні програми дозволяють більш наочно (за допомогою відповідних графіків і діаграм та засобів мультимедіа) демонструвати різні явища і процеси, що сприяє кращому розумінню і засвоєнню навчального матеріалу учнями.

Як же розвивати творчі здібності обдарованих учнів?

- Підхоплювати думки учнів, оцінюючи їх зразу, підкреслюючи їх оригінальність, важливість, інтерес до нового.
- Стимулювати і підтримувати ініціативу учнів, самостійність.
- Створювати проблемні ситуації, що вимагають альтернативи, прогнозування, уяви.
- Розвивати критичне сприйняття дійсності.
- Вчити доводити розпочате до логічного завершення.

- Надавати можливість виконувати більше навчальних завдань з обов'язковим підвищенням їх складності.
- Використовувати творчу діяльність вихованців при проведенні різних видів масових заходів, відкритих занять, свят.
- Активно залучати до участі в районних, обласних, Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах, змаганнях, виставках.
- Проведення конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт та рефератів.
- Організовувати інтелектуальні ігри.
- Впливати особистим прикладом.

Система роботи з обдарованими учнями має бути органічною сукупністю змісту, методів, форм, прийомів та засобів, які ставлять учня в умови суб'єкта творчої діяльності й забезпечують формування особистості як дослідника.

Робота з обдарованими дітьми вимагає належної **змістової** наповненості занять, зорієнтованості на новизну інформації та різноманітні види пошукової, розвиваючої, творчої діяльності. **Зміст** навчальної інформації має доповнюватись науковими відомостями, які вони можуть одержати в процесі виконання додаткових завдань у той же час, що й інші учні, але за рахунок вищого темпу обробки навчальної інформації.

Метод навчання — взаємопов'язана діяльність учителя та учнів, спрямована на засвоєння учнями системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Під час навчання використовуємо пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний, проблемного виконання завдань, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький тощо. Серед **методів** навчання інформатики превалює метод проектів, який передбачає спостереження, порівняння, експеримент, абстрагування, аналіз і синтез, пізнання від абстрактного до конкретного.

Цей метод допомагає заохочувати учнів до участі у пізнавальному процесі, навчити самостійно обирати тему, ставити ключові та тематичні питання, визначати мету, формулювати навчальну проблему, здійснювати збір інформації, планувати варіанти вирішення проблеми, робити висновки, аналізувати і оцінювати свою діяльність, здобуваючи новий навчальний і життєвий досвід. У процесі вивчення інформатики можуть бути використані різні за видами діяльності проекти: дослідницькі, творчі, практико-зорієнтовані, інформаційні та ін.

Перед тим, як розпочати роботу над проектом формулюються і визначаються завдання для пошуково-дослідницької діяльності. Вони обговорюються, коректуються вчителем, пропонуються ідеї, висуваються пропозиції як з боку учнів, так і вчителя. Автор проекту визначає джерела інформації, збирає і аналізує її, формулює висновки. Результати проектів оформляються у вигляді електронних презентацій, книг, альбомів, газет, відеофільмів, рекомендацій.

Метод дослідницького проекту дає можливість організувати навчально-виховний процес як план діяльності учнів під керівництвом учителя, за допомогою якого цілеспрямовано формуються та розвиваються навички критичного мислення учнів. В позаурочний час учні розробляють навчальний дослідницький проект за самостійно обраною темою і створюють для нього електронне портфоліо за допомогою ІКТ: електронні або скановані документи, малюнки, схеми, діаграми, фотографії, звукові записи, відео файли, список інформаційних джерел та ін.

Формування компетентності учнів у проектній діяльності, тобто їх здатностей мобілізувати знання в реальній життєвій ситуації, - найактуальніша проблема інноваційного підходу в роботі з обдарованими дітьми.

Форми роботи можуть бути фронтальні, індивідуальні та групові на уроках і в позаурочний час, факультативи, гуртки. Фронтальні заняття – дискусії, семінари, дебати, рольові ігри. Індивідуальні форми позакласної роботи передбачають виконання різноманітних завдань, участь в очних і заочних

олімпіадах, конкурсах на кращу науково-дослідну роботу. Групові заняття – парні, груповий поділ класу з однаковим завданням, з різним завданням, із загальним звітом кожної групи перед усім класом.

Прийоми роботи з обдарованими учнями: виконання індивідуальних завдань, упровадження науково-дослідницької, пошукової, експериментальної, проектної діяльності учнів, підвищення рівня самостійної роботи, рецензування відповідей, творчих робіт інших школярів на уроці і в позаурочній діяльності; виконання завдань, розрахованих на використання додаткових джерел інформації. Домашні завдання повинні мати творчий, диференційований характер.

Докорінний перегляд існуючих **засобів** навчання спричинила поява інформаційних технологій на електронних носіях, які підтримують мету інформатизації освіти: забезпечення доступності знань, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів на основі індивідуалізації навчання, інтенсифікації навчального процесу тощо. Усе це переконує в необхідності розробки ефективних методів і **засобів** комп'ютерного навчання інформатики, яке сприятиме піднесенню рівня зацікавленості учнів у процесі навчання, розвиватиме його інтерес до предмета, привчатиме ефективно використовувати нові технології під час навчання. Під час вивчення інформатики учні навчаються чітко та впевнено виконувати основні завдання, доводячи до автоматизму виконання комп'ютерних операцій; орієнтуватися на необхідність самостійно міркувати, аналізувати, робити висновки, будувати гіпотезу та доводити її шляхом досліджень та експериментів.

Для вирішення поставлених задач обираємо два напрями роботи: упровадження **проблемного навчання** і залучення учнів до **пошуково-дослідницької діяльності**.

Формулювання **проблеми** можливе лише за наявності в учнів необхідного обсягу знань, умінь і навичок, позитивного ставлення до навчання. **Проблемне навчання** активізує мислення, спрямовує особистість на творчий пошук істини в процесі навчальної діяльності. Проблемні ситуації на уроках інформатики є

невід'ємною частиною процесу навчання та важливим засобом його активізації, оскільки передбачають здійснення учнем самостійної навчальної діяльності. Саме оцінно-орієнтаційна діяльність учнів, яка передбачає не запам'ятовування готових істин, а роздумування, аналізування, самостійне розв'язання різноманітних проблемних ситуацій є вирішальним фактором у формуванні критичного мислення.

Учнів уводять у проблемні ситуації за допомогою проблемних завдань чи запитань, логічно пов'язаних зі змістом навчального матеріалу. Проблемне запитання має бути такою мірою складним, щоб викликати потребу пошуку нового, і такою мірою доступним, щоб учень прийняв його і міг самостійно шукати відповіді на нього. Виклад навчального матеріалу повинен виходити з проблемної ситуації і відповідати пізнавальній потребі, що виникла. Поширеним на уроках інформатики є частково-пошуковий метод, під час застосування якого учні вирішують проблеми за допомогою вчителя. Сам педагог створює і формулює проблему, намічає шляхи її вирішення, допомагає перевірити правильність висновків. Саме проблемне навчання вчить думати логічно, науково, формує не просто знання, а знання-переконання, які є основою для формування наукового світогляду, формує в учнів елементарні навички пошукової, дослідницької діяльності, розвиває позитивне ставлення, інтерес до інформатики.

У процесі **пошуково-дослідницької діяльності** формуються вміння формулювати проблеми. *Наприклад: Яким стане суспільство у майбутньому, якщо надалі не будуть поширюватися інформаційні технології? Що було б, якби не було комп'ютерів? Чому важливо навчитися відрізняти «хороші» сайти від «поганих»? Як комп'ютерна грамотність може допомогти у майбутньому житті?*

Школярі навчаються ставити мету і завдання, висувати гіпотезу, вибирати і використовувати методи дослідження, збирати і аналізувати інформацію, самостійно планувати діяльність за етапами, обґрунтовувати власну точку зору, оцінювати власну діяльність. Формуванню дослідницьких умінь сприяє:

виконання завдань, які вирішуються за допомогою методу спостереження та прийомів розумової діяльності (аналізу, синтезу, зіставлення, виділення головного, знаходження й пояснення причиново-наслідкових зв'язків, узагальнення та систематизація, класифікація); виконання завдань на проведення дослідження; створення індивідуальних та колективних дослідницьких проектів.

На сучасному етапі перед кожним вчителем стоїть завдання своєчасно знайти, зберегти й розвинути в дітях індивідуальні та творчі здібності, природні задатки, сформувати творчу особистість, обдарованість і талант.

Список використаної літератури

1. Надія Аніскіна. Педагогічна підтримка обдарованості // Київ «Шкільний світ» 2005.
2. Оксана Натощак, Ірина Ганжала, Надія Ніколаєнко. Розуміння. Розум. Творчість // Київ «Шкільний світ» 2006.
3. Додаток до листа департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо організації та проведення роботи з обдарованими школярами... //Діалоги. – 2007. – № 5. – С. 2-8.
4. Здібності. Обдарованість. Таланти. Система роботи з обдарованими дітьми // Київ «Шкільний світ» 2009.
5. Зоненко Н.В. Метод проектів на уроках інформатики //Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 4. – С. 19-20.
6. Глухова М.В., Герман А.Ю. Досвід роботи з обдарованими учнями в галузі ІКТ //Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 4. – С. 14.
7. Лепьошкіна О.В. Позакласна робота як складова частина програми з обдарованими учнями //Обдарована дитина. – Київ, 2009. – С. 40-42.
8. Яковчук М.М. Розвиток обдарованості: практичний досвід //Обдарована дитина. – Київ, 2009. – С. 49-54.
9. Снісаренко Г. Захист проекту//Сільська школа України. – 2006. . – № 2. – С. 23-28.